

Position paper Wet collectieve warmtevoorziening

Datum: 14-11-2022

Status: concept aan Bestuurlijke Werkgroep Duurzaamheid op 17 november 2022

Stand van zaken onderwerp

Op 21 oktober heeft minister Jetten de Tweede Kamer [geïnformeerd](#) over het definitieve besluit voor de marktordening van collectieve warmte.

De minister zal in het wetsvoorstel Wet collectieve warmtevoorziening bepalen dat gemeenten alleen warmtebedrijven voor een nieuw warmtekavel kunnen aanwijzen waarbij de infrastructuur in handen is van publieke partijen of waarbij publieke partijen door een meerderheidsaandeel in het warmtebedrijf (meer dan 50%) doorslaggevende zeggenschap hebben over de warmte-infrastructuur. Op het moment dat de wet in werking treedt zal een overgangsfase in werking treden van 7 jaar waarbinnen gemeenten warmtebedrijven kunnen aanwijzen die niet voldoen aan de vereisten van infrastructuur in publieke handen, mits er geen gekwalificeerd warmtebedrijf beschikbaar is.

Ook zal er een overgangsrecht worden gehanteerd op het moment dat de Wcw in werking treedt. Een aantal reeds bestaande en actieve private warmtebedrijven zullen daardoor de infrastructuur nog enkele jaren in eigendom hebben. De tijdens de ingroeiperiode aangewezen warmtebedrijven zullen ook onder het overgangsrecht vallen en gedurende 20 tot 30 jaar de gelegenheid krijgen hun investeringen terug te verdienen. Na deze fase (rond 2060) alle warmte-infrastructuur over moeten naar de partijen in publiek eigendom, tegen een marktconforme prijs. Kleinere warmtekavels mogen nog wel in private handen zijn.

Het kabinet heeft besloten tot publieke marktordening en een kostprijs plus systeem in plaats van NMDA. Van gemeenten en provincies wordt een forse investeringsbijdrage mag verwacht. Daarvoor zal met medeoverheden, de warmtesector en de financiële sector overleg opgestart worden om tot afspraken te komen over het gezamenlijk werken aan de opbouw van publieke realisatiekracht.

In de [bestuurlijke afspraken met het Rijk](#) is afgesproken dat het Rijk in overleg met de medeoverheden een financieel-instrument ontwikkelt, gericht op verlaging van de onrendabele top binnen de exploitatie van warmtenetten. Dit instrument beoogt de mogelijkheden voor inzet van warmtenetten als kosteneffectieve oplossing voor de eindgebruiker te vergroten. Het rijk verwacht ook van gemeenten en provincies een forse investeringsbijdrage. De bijdrage van gemeenten en provincies zal verder worden onderzocht en met hen besproken worden.

Momenteel wordt bekeken, o.a. met bestaande publieke financiers zoals BNG, welke financiële oplossingen mogelijk zijn om de opbouw van collectieve warmte de komende jaren te kunnen accommoderen. Voor een eventueel resterende dekkingsopgave zal specifieke dekking worden gevonden conform de geldende begrotingsregels. Terugkoppeling aan de Kamer zal begin 2023 plaatsvinden.

Planning in tijd WCW:

- Oktober besluit tot publieke marktordening i door het kabinet
- Komende periode wordt de wetstekst aangepast.
- Eerste kwartaal 2023 wetsvoorstel naar Raad van State
- 1 juli 2024 beoogde datum inwerkingtreding
- 1 januari 2025 nieuwe tariefregulering. Overigens is het huidige NMDA een maximumtarief

Wat is de uitdaging volgens gemeenten

De komende jaren moet er een enorme slag gemaakt worden naar klimaat neutrale wijken. Er moeten 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen aardgasvrij worden gemaakt voor 2050. Als eerste stap moeten tot 2030 de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen worden verduurzaamd. Veelal zullen warmtenetten op collectieve warmtebronnen met opslag en met warmtenetten naar de huizen het antwoord zijn. Het huidige systeem is volgens de G40 niet optimaal voor de warmtetransitie:

- Weinig grip op private monopolistische warmtebedrijven om te investeren in warmtenetten
- Indruk dat de tarieven voor de warmte gebaseerd op de NMDA / gasprijs veel hoger zijn dan noodzakelijk.

Wat wil de G40

Wet Collectieve Warmtevoorziening

- Actieve betrokkenheid bij de uitwerking van wetstekst (via de VNG)
- Spoedige inwerkingtreding om duidelijkheid te krijgen voor alle partijen en vertraging in de warmtetransitie en in investeringen te voorkomen
- Met de bestaande warmtebedrijven in gesprek gaan hoe ze op de warmtemarkt actief kunnen zijn.
- Versnelde ontkoppeling met de gasprijzen

Vergroten Publieke realisatiekracht

In de brief van minister Jetten staat dat de keuze voor publieke route betekent dat er van gemeenten en provincies een forse investeringsbijdrage mag worden verwacht. Gemeenten hebben hier echter geen of nauwelijks financiële ruimte voor. Voorkomen moet worden dat het Rijk een deel van de rekening en aanzienlijke risico's neerlegt bij gemeenten!

Financiering warmte-infrastructuur

Op het moment dat de warmtenetten verplicht overgedragen moeten worden is de restwaarde bepaling belangrijk. Dit is essentieel voor de investeringsbereidheid en de realisatiekracht van waterbedrijven. De bestaande publieke ondernemingen kunnen volgens PwC grote aanvullende investeringsopgave niet dekken, omdat zij dan niet meer kunnen voldoen aan de eisen ten aanzien van hun kredietwaardigheid.

EBN, BNG en pensionfondsen kunnen hier wel een belangrijke rol in spelen. Verder zal het Rijk hier ook middelen voor beschikbaar moeten bestellen.

Voor de financiering van de onrendabel top voor secundaire netten wordt op 1 april 2023 een subsidieregeling opengesteld. Het is wenselijk dat die in lijn met de WCW toegekend worden aan nieuwe publieke entiteiten. Voor de onrendabele top van primaire transportnetten is nog niets geregeld.

Ontkoppelen tarieven warmte en aardgas in wet WCW én in SDE++

Versnelde ontkoppeling tarieven warmte en gas in de WCW en SDE++.

Vraagstuk: Hoe wordt omgegaan met het risico dat bij kostprijs plus het warmtetarief kan stijgen?

Voor de ACM is het steeds lastiger om het maximale warmtetarief te bepalen doordat de kostprijs van de verschillende duurzame bronnen zijn gestegen ten gevolge van de hoge aardgasprijs.

Het debat: Hoe staan andere belangrijke spelers hierin

Standpunt VNG en IPO:

- De VNG en IPO vinden dat er bij warmte-infrastructuur sprake is van vitale infrastructuur en daarom ondersteunt de VNG het publiek eigenaarschap van de infrastructuur om een marktmonopolie op vitale infrastructuur te voorkomen.

Standpunt warmtebedrijven (Energie Nederland):

- Huidige private warmtebedrijven zijn furieus over de plannen tot enkel publieke netten en stellen dat de juridische en financiële basis weg is om te investeren. Dit loopt mogelijk vertraging op in de warmtetransitie.
- De warmtebedrijven zijn wel akkoord om de kostensystematiek van NMDA te vervangen door een kostprijs gebaseerde systematiek.

Standpunt netbeheerders (NBNL):

- Netwerkbedrijven/ netbeheerders steunen de stap naar publieke marktordening. Ze hebben nog niet expliciet aangegeven deze rol van de private warmtebedrijven over te willen nemen.